

Год. V.

Број 15.

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.**

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 16. априла 1895.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Високи отпис у обзиру превишњег недозвољавања сазива сабора за 7. (19.) мај 1895.

(Превод са мађарскога изворника).

Краљевско - угарски министар - председник.

1249./М. П.

Преузвишени и Високопросвећени Господине Архиепископе - Митрополите и Патријарше!

Његово царско и апостолско - краљевско Величанство, у Бечу, дне 31. марта ове године, изданом превишном одлуком Својом, није благоизволило највишом дозволом најмилостивије саизволити, да се, као што је мољено, српски православни народно-црквени сабор на дан 19. маја ове 1895. године сазове.

О том имам срећу Преузвишеност Вашу, а на представку Вашу од 27. јануара (8. фебру - У Будимпешти, 21. априла 1895. године.

Преузвишеном и Високопросвећеном господину

Георгију Бранковићу,

правом тајном саветнику и карловачком православном архиепископу-митрополиту и патријарху српском.

ара) ове године бр. 30. даљег усрдног поступања ради с том примедбом известити, да је поменутој превишњој одлуци разлогом служило то, што не само да нису осигурани васколики трошкови за овај смишљани сабор, него што још и од трошкова пређашњих сабора постоје замашни заостаји.

Примите, Преузвишености, искрени израз мојега одличнога поштовања.

БАРОН ВАНФИ, с. р.

За верност превода:

Др. ЛАЗА СЕРУЛИЋ

срп. митрополитско-патријаршки и нар. цркв. тајник.

Жегова Светост, Патријарх српски Георгије, Бранковић, благовзvoleо је патријаранског професора Богословије, те привремено

управитеља манастира Хопова и тамо смештене монашке школе, *Митрофана Шевича,* про- извести за архимандрита манастира Хопова.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Славно уредништво!

Жељи вашој, да вам право стање здравља високопреосвећеног епископа темниварског Никанора опишем — ево се одазивам.

Г. Епископ је сретно прекужио ампутацију ноге, и рана је сасвим залечена. Но за време од преко педесет дана и толико ноћи промучених и непроспаваних за време емболије саме и после издржане ампутације, да се лако представити, како је јако ослабио и снагу изгубио. Истина да су неки овдашњи листови у најбољој намери донели вест, да је епископ подпуно оздравио, ал то не одговара истини, јер вам морам признати, да је болесник још у постељи, пошто му је сад мир највећи и одмор најнужнији лек да се скоро постеље опростити узможе.

По лечничком савету држаће још неко време постељу, и онда ће добити вештачку ногу, која је већ наручена, и која ће за месец дана и готова бити, те ћемо га — божијом милосћу — онда опет здрава у свом кругу видети, јер сви знаци за стално и сигурно оздрављење су ту; једино што тако споро иде, узрок је да је апетит у почетку био сасвим незнатан управо никакав, те је тако задржано залечивање ране, а тело до крајности ослабило и малаксало. — Уздајући се у божију помоћ — надам се да ћу вам и подпуно исцељење епископа Никанора скорим јавити моћи, јесам с одличним штовањем

У Темнивару, 12. априла 1895.

П. М.

Разночтеније кз свѣщеннихъ церковно-словѣнскихъ книгахъ.

У првој посланици у глави 4. кз Коринѳанцима, а у стиху 6. 7. 8. стоји: *Сѣа же, братіе моя, превобразихъ на себе и Аполоуса васъ ради: да ѿ насъ насчитесѣ не наче написанныхъ мѣдрствовати, да не единъ по единомѣ гордитесѣ на дрѣгаго. Кто бо та рассѣждаетъ; что же имаша, егѡже нѣси прѣлахъ; аще же и прѣлахъ еси, что хвалишисѣ такѡ не прѣмь; Се сыти есте, се шбогатистесѣ, вѣзъ насъ воцаристесѣ: и ѿ да вы воцарилсѣ есте, да и мы выхѡмъ сѣ ками царствовали.* Тако то мјесто гласи у издању од год. 1864. штампаномъ блѡгословениемъ свѣтѣишаго правительствѣ юцаго всерѡссѣйскаго Сѣнода. То исто мјесто гласи тако исто и у још доцнијем издању од год. 1875. у Москви по благословению свѣтѣишаго Сѣнода. Али у издању од год. 1892. штампаномъ кз градѣ Сараевѣ блѡгословениемъ же Прѡсвѣщеннѣишихъ, серѡско-православныхъ архіепископѡвъ и митрополитѡвъ: Дѡбро-воснѣйскаго: Господина Геѡргија Николаевича, Херцеговѣинско-захѡлмѣйскаго: Господина Гѡрафѣима Перовича, и зворничко-тѡзланскаго: Господина

Николаа Мандича гласи то мјесто мало другачије. Умјесто да ѿ насъ насчитесѣ. стоји: да ѿ наю насчитесѣ, умјесто и ѿ да вы воцарилсѣ есте стоји: и еше оубѡ да воцаритесѣ. Из тога ја видим да је одбор, који је приређивао ово Сарајевско издање, имао пред собом старија издања, која су штампана у Русији, и по тијем старијим издањима да је удесио то Сарајевско. Ја мислим да је одбор тај врло добро чинио што је то Сарајевско издање удесио по старијим издањима руским, јер су ова по језику тачнија и правилнија, те по томе и матици боље одговарају. Споменуто мјесто у Сарајевском издању тачно одговара истом мјесту у издању руском од год. 1755. штампаномъ блѡгословениемъ свѣтѣишаго Правительствѣ юцаго Сѣнода кз цѣствѡюцемъ великомъ Градѣ Москѡвѣ. Како у издању руском од г. 1755., тако и у Сарајевском издању стоји: да ѿ наю насчитесѣ, што је правилније по језику од да ѿ насъ насчитесѣ, што долази у доцнијим издањима руским. Као што се види из цијеле реченице двојина је ѿ наю

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

на својем мјесту, која је у доцнијим издањима замијењена множином **ѿ насъ**. Тако је исто и у реченици и **ѿ да вы коцарилиса есте** овај кондиционал доцнијега постања, који је у доцнијим издањима правилнијега обличја. У старословенском језику кондиционал постаје од партиципа **рает ает**. П. и облика: 1.) **вимъ**, 2.) **ви**, 3.) **ви**, множ. 1.) **вимъ**, 2.) **висте**, 3.) **вж**. Ови су се облици **вимъ**, **ви**, **ви** помијешали тако са аористом **вѣхъ** да су већ и у самијем старословенским споменицима врло ријетки У црквенословенском језику тијех старих облика **вимъ**, **ви**, **ви** нема, него увијек долази мјесто њих аорист **вѣхъ** и т. д. н. п. **Ище въз Годомѣхъ быша силы были вышша въз текѣ, пребыви оубв выша до днешнагв дне**, (Мат. 11. 23.). **Ище ма высте вѣдали, и отца моего вѣдали высте**. (Јов 8. 19.). Тај аорист **вѣхъ** у црквенословенском кад долази у кондиционалу има увијек у 2. и 3. лицу једнине **вы**, **вы** мјесто **висте**, **висте**. Пошто 2. и 3. лице једнине једнако гласе **вы**, то се у кондиционалу у доцнијим издањима додаје послје **вы** и **еси** да се — као што ја мислим — тачније одреди 2. лице једнине што пак није потребно, н. п. **Господи, аще вы еси здѣ вышъ, не вы братъ мой оумершъ** (Јов. 11. 21.); **Ище вы вѣдала еси даръ Бжій, и кто естъ глаголаи ти: даждь**

Карловци.

ми пити: ты вы просила оу негов, и даждь вы ти вода жива (Јов. 4. 10.). А и у 2. л. множине додаје се **есте** у доцнијим руским издањима, кад је аорист **вѣхъ** спао на партикулу **вы** (да би се боље истакло 2. л. множине). Н. п. **И ѿ да вы коцарилиса есте, да и мы выхомъ съ вами царствовали**; (Коринѣ. 1. 4. 8.); **Понеже оубв должни вы есте были ѿ мира сегв изыти**. (Коринѣ. 1. 5. 10.). У свијем овијем примјерима стоји у Сарајевском издању као и у издању руском од год. 1755. правилни кондиционали: **аще вы здѣ вышъ; аще вы вѣдала даръ Бжій; аще ма высте вѣдали, и отца моего вѣдали высте** Па и споменуто мјесто из **кз Коринѣнѣмъ** 1. 4. 8. тачније је по језику и према матици у издању Сарајевском него у доцнијим издањима руским. Испореди из Сарајевскога издања: и **еще оубв да коцаритеся** (*καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε*), да и **мы выхомъ съ вами царствовали** са: **И ѿ да вы коцарилиса есте, да и мы выхомъ съ вами царствовали**, које долази у доцнијим руским издањима.

Тачнија су и по језику правилнија издања старија штампана у Русији него доцнија, и по томе с похвалом може се говорити о издању Сарајевском зато, што је удешено по старијим руским издањима.

Јован Живановић.

Из антифона са бденија Великог Четвртка.

(Свршетак).

Ученик се ђдрече, одметну,
А разбојник ускличе овако:
У свом царству помени ме, Боже!

Свет умири, о Господе, који
— Ода чисте изволео јеси
Тело на се, узети за слуге,
Да сагласно певамо Ти славу, —
— Неизмерно човечанство љубим!

За сва добра, што јеврејском роду,
Христе Спасе, учинио Ти си,
На распеће осудише Тебе,
Нанојше оцтом Те и жучи,
Ну по делу њихову подај им, —
Твог силаска разумели нису!

Од Тебека ваплоѣног Сина
Познали смо; Богомајко света,
О једина благослова пуна!
Искрено Те и једнако с тога
Величамо, песмама славећи.

Ово каже Јудејима Господ:
— Људи моји, шта урадих вама,
Или чим сам додијао веће?
Слепцима сам даровао вида,
Прокажене очистих од краста,
Болесника са постеље дигох,
Шта сам — дакле — учинио тиме,
И шта за то вратили сте мени?
Жуч за ману, а оцат за воду.
Место да ме љубите, а ви сте
Разапели, приковали мене!

Више не ћу трпети, остале
Народе ћу да призовем к себи,
Они ће ме — обраћени тада —
Прослављати са Оцем и Духом...
Вечни живот подарићу њима!

Данас, кад је завеса црквена
Обличена преступника ради
Подрла се — и сунанице светле
Смрачило је и покрило зраке,
Сагледавши Владика на крсту. —

Израњски закона знаоци,
Фарисеји, књижевници ето:
Ово храм је, што срушили јесте,
Јагањак је, којег сте распели —
И по томе у гроб Га предали!
Али он је по сопственој власти
Ускресао, дигао се славно...
Немојте се варати, Јудеји!
То је Онај; који ваше претке
На црвеном спасао је Мору
И хранио у пустињи свагда;
Он је живот, сјај и мир је свету! —

С поштовањем кога све се боји,
Кога сваки род и језик поје,
Христа, Божју силу и премудрост,
Ударише по образу, лицу,
За питање жучи су Му дали,
— Ну Он тихо поднео је муке,
Хотећи нас од греха да спере
Крвљу својом — из љубави к нама.

Разбојник је мали глас на крсту
Испустио из дубине груди,
А велику нашао је веру.
У једном часку и тренуту
Спасао се, и први је рајска —
Унишавши — отворио врата.
О Господе, који си кајање
Примио му, нека Ти је слава!

Данас виси основалац *земље*
На водама, распет је и венац
Од трња је метнут Му на главу,
Оном, који анђелима цар је,

У лажну Га владалачку ризу,
У црвену хаљину обукли,
Њега, који облацима небо
Заодева; и заушке прима,
Ко у реци Јордану крпитењем
Љободи Адама од греха,
Жених цркве клином се прикива,
Сина Деве копљем су проболи...
Страдању Ти клањамо се, Христе,
Покажи нам и своје из гроба
Ускренуче, о Исусе, сјајно!

Твој, Господе, крст је право жиће,
Људима Ти и одабрана крепка,
На њега се уздајући, Тебе
Распетог на њему певамо...
Смилуј нам се, о преблаги Творче!

Слава и ниње на стиховње Великога Петна.

Тебе, који одеваш се зраком
И светлосту ка' у златну ризу,
Кад је Јосиф са дрвета крста,
С Никодимом скинуо Те доле,
Кад Те спази мртвога и нагог,
Кад Те виде: непогребен да си,
Од срца му потекоше сузе,
Кукајући зборио је тужно:
Авај мени, преслатки нам Спасе!
Ког сунанице мало пре распетог
Угледавши, увило се мраком
И од страха и земља се тресла,
А завеса раздрла у цркви;
Али — ето — Ти си зарад мене
Добровољно и умрети хтео!
Како да Те, Боже мој, сахраним?
Каквим да Те обавијем платном?
Или каквим рукама да чисто,
Непропадно тело Ти додирнем?
Које ли ћу запојати песме
Твом изласку, Милостиви, овде?!
Величам Ти страдања и Твоје
Погребење прослављам појући,
Преузносим васкре Твој из мртвих,
И вапијем: нека Ти је слава!

Ив. М. Поповић.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

ЧОВЕК ПРЕД МОДЕРНОМ НАУКОМ И ХРИШЋАНСКОМ РЕЛИГИЈОМ.

По немачким и руским изворима прерадио

Сава Теодоровић, професор и катихета у кр. вел. реалци.

(Наставак).

И пошто су поменути преци човекови били без одбране, — како су се у „борби за опстанак“ могли против многобројних непријатеља у толиком дугом времену одржати, док се нису „мало по мало и неосетно“, — као што Дарвин вели — у човека развили? Не могући ни на ово, као и на многа друга питања умесна и позитивна одговора добити, посматрамо, како је текла метаморфоза мајмуна у човека? Дарвин вели*: „човек је изгубио длакаву одећу усљед тропске врућине.“ Но ми сад морамо запитати: Зашто се није и *коса на глави* изгубила, кад је она била тако исто изложена „тропској врућини“ и зашто онда људи у хладним пределима опет немају тако топлог длакавог покривача, кад овде нема оног разлога, с кога су га тобоже изгубили; даље, зашто онда нису и други чланови те врсте: слепи мишеви, лемури и мајмуни, који под *истим* околностима и у истим климатичним одношајима живе, као и људи, своју длакаву одећу изгубили? Још даље. Дарвин са свом силом разлаже: пошто имаде људи, који имају подуже и гушће обрве, одатле излази, да су мачке и пацови, који такођер подуже длаке имају и њима се при пипању служе, сродници, по пореклу, човеку! За што су се обрве у опште одржале? Та ми би могли и без *них* бити и кад би начело „природног полног избора“ било умесно, ми их заиста не би ни имали; а осим тога у истини имаде племена, која своје обрве из корена чупају, па ипак њиховој деци опет израсту. Ову појаву такођер не може дарвинизам да разјасни.

А за што је човек дуге шиљасте уши изгубио? Дарвин тврди, за то, што мајмун-човек, кад је почео на дрветима живети, слабо их је кад дизао, да их за „прислушкивање“ употреби, јер му није велика опасност тада претила. Но за што му је онда у опште још *рудименат* ува остао? Па за што мајмуну-човеку нису уши опет у дужину порасле, кад је почео опет на *земљи* живети, где су га, као што мало пре од Дарвина чусмо, тако многобројне опас-

ности окружавале? По томе начелу морао би Дарвин допустити и — он заиста допушта, — да је нама могуће, да наше уши честим ослушкивањем и непрестаном пажњом продужимо и опет им прибавимо њихову снагу мицања, — тврдња, која је скоро равна Ламарковој, да жирафа имаде с тога дуги врат, што су јој преци морали непрестано врат *опружати*, да дохвате висеће гране, од којих живљаху. Тако исто је чудновата тврдња, коју Дарвин сасвим озбиљно изриче*: да је н. пр. црни медвед, за то, што му се у води допало, те се с тога у води чешће задржавао, по свом телесном саставу и својим навикама увек бивао све више *воденој животињи* сличан, док се није из њега најпосле грдни кит створио; или да је грдосија *Hippotherium* коњу живот дала; да су четвороножне животиње произвеле мајмуна, а из овога да је постао човек и т. д.

Поменутој хипотези осим наведених разлога, противи се и *та* истина, да се *бастарди* од само нешто јаче одељених врста, или *никако* или барем *постојано* не умножавају, него или због неплодности пропадају, или се враћају у једну од оних врста, из које су произишли. *Како би дакле било могуће постојање шолмских силних врста из једног или само неколико првобитних бића?* Дарвиновој теорији противи се даље и геологија и резултати *палеонтологије*. Јер кад би та хипотеза била оправдана, тада би по дарвинову учењу: да су се прелази *неприметно* лагано и у *неизмерним* просторима времена збивали, морало бити очевидно *прелазних облика* од нижих врста до најближе више, и то не само до човека, него горе до *сваке* нове настале врсте; но тога никако не видимо. На против, налазе се и у самим најстаријим и најдубљим (т. зв. палеозончким) слојевима наше земље главни родови животиња у виду доказане различности. Особито се не може претпоставка, да је икада било средњих чланова или *прелазних ступиња* од мајмуна к човеку, ни *једним јединим* фактом поткренити, дочим би се баш по дарви-

* Darw. „desc. of Man“ vol. I. 178. 178.

* „Über den Ursprung des Menschengeschlechtes“ S. 184.

истичком начелу „борбе за опстанак“ ти, као савршенији и снажнији морали одржати, а баш нижи облици би по начелу „природног полног избора“ нестали. Најстарији људски остаци, који су се нашли, наиме делови лубање у познатој пећини у долини Месе (Engishöhle), у Белгији, и једна лубања из неандерске долине код Диселдорфа, показали су, као што сам Хексли, ма да нагиње дарвинизму, мора да призна: „да се они *никако* не могу сматрати као остаци некога бића, које стоји између мајмуна и човека“ (Huxley: „Über uns. Kenntn.“ etc стр. 157.).

Но пошто су поменути остаци изазвали велику сензацију међу природњацима, тако, да су многи већ ликовали, е је нађен жељени примерак прелазка од човека у мајмуна, вредно је да чујемо, како је цела ствар текла и до каквог се резултата најпосле дошло.

Познати Јакоб пише о томе ово: „Год. 1857. нашла се у неандерској долини лубања, у којој се мислило наћи прелаз од мајмунскога облика к људском. И већ се мислило, „да су уловили природу баш у оној тачци, где је покушала, да мајмуна у човека претвори.“ Али гле грдна разочарења! Најзнатнији природо-словци (сами Huxley, Vogt, Carus и др.), дођоше до тога уверења да тај налазак *никако не пошмиче* од бића, које би било између човека и мајмуна. Г. Вагнер шта више држи, да је то глава старог Холандеза. *Вирхов*, који је ту лубању и остале нађене кости најтачније испитао, дошао је до тога закључка, да је дотични *individuum* у својој младости био дуже времена „рахитичан“ (врста болести у хрићњачи); а у мужевном добу да је задобио неколико озледа на глави, које су дуго пре смрти залечене. Тај човек је доживио, како сенилна атрофија његове темењаче показује, велику старост. Слика таква живота очевидно показује прилично стално уређене племенске одношаје, те је код људи, мајмунима сличних, кроз немогућа. Што се, дакле, у почетку на овој лубањи као карактеристично и неуређено нашло, то је означно стручњак, од гласа једног *Вирхова*, као просте последице болести. — И у музеју у Копенхагну чува се једна лубања од једнога данскога племића, те показује врло ве-

лику сличност са неандерском лубањом.

Исто тако се нашло и у долини *Енгису* остатака од лубање, за које се из почетка држало, да су трагови од некога средњег створења међу човеком и мајмуном. Фогт је држао, да на њој има знакова од расе, која је слична аустралској. Хексли је изјавио, да би то могла бити лубања од „дивљака“, али је могао мо-зак бити и од философа! Назори, које су пријатељи мајмунске теорије о фосилним налазима заступали, променуше се, као што Ранке при међује, при тачнијем испитивању у противно мишљење. У осталом најчувенији краниолози (испитачи лубања) са пуним правом упозорили су на то „да би се тек из дугога реда лубања — кога баш на жалост немамо — могло и смело суд изрицати.“ („*Der Mensch, die Krone der irdischen Schöpfung*“ стр. 111—112.). А *Fraas* пише у своме делу: „*Die alten Höhlenbewahner*“ о тој ствари овако: „да би се људски род из неке врсте мајмуна развио, то је тако махнита мисао, какве никада људи о повести човечанства не мислише, вредна, да се овековечи у новом издању људских лудовања, јер о ма каквом утврђењу ове барокне (смешне) идеје чињеницама и прилозима из налазака и т. д. нема и онако ни говора.“ На ове речи пише *D. v. Schütz*: „Господин професор *Fraas* чисто је заборавио, да „утврђивање са чињеницама“ закупници модерне немачке науке одавно већ скинуше са дневнога реда. Но ипак се најновија истраживања сматрају све више присиљенима, да морају првашње назоре, да је европски прачовек животињи сличан био, напуштати. Сами *Ratzel* („*Vorgeschichte des europäischen Menschen*“) признаје: „Нада, да ће се из предисторијских остатака човека, како се у Европи налазе, моћи на историју постанка човека закључивати, свуда се изјавила. Наше знање о телесним својствима човека, о различности његових раса и т. д., није се из свију лубања и осталих костура из предисторијскога доба до данашњега дана ничим, што би било спомена достојно, умножило и наши предисторијски претходници нису битно према њихову телесном достојанству чисто никакви други људи били, него и данашњи.“ (*D. v. Schütz* стр. 190.).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ХОЋЕ ЛИ БИТИ ОД КОРИСТИ?

(Наставак).

IX.

ad 7.

Данашњој се управи фондова приговара, и као један разлог оптужнице, против ње подигнуте, навађа: да „кришом и у потаји оснива фонд за чиновнике око фондова, те у тај фонд, под тајанственим називом „рачун писарине“, даје 1% чистог прихода из свију фондова.“

Странка, које је „Застава“ орган, морала је знати, требала је знати, а и знала је, да 1% „писарине“ постоји при подизању зајма из фондова. Та је странка бивала на саборима нашим. Ту јој је место, а и дужност била, да против те „писарине“, а у правцу горњег „Заставиног приговора, подигне свој глас, у одбрану интереса фондовских, у заштиту просвете, којој су приходи фондовски намењени, а која се, наводно, штети са 1% писарине.

Радикална странка то чинила није. Она је ћутала. Не за то, што није имала прилике, да о томе поведе реч, и у правцу тога да постави свој захтев, него за то је ћутала, што је знала, да би приговор, као што га чини „Застава“, или њезин г. „Радикал“, био неистинит, да би оптужница, коју они подижу против управе фондова, била — неоснована.

Уместо радикалне странке, учинили су тај приговор и подигли ту оптужницу: „Застава“ и г. „Радикал“. А зашто? За то, јер ће, не један, читалац чланака „Куд се дева Немањино благо,“ — кад прочита у тим чланцима, како се *кришом и у потаји оснива неки фонд за чиновнике око фондова*, — помислити, па и рећи, а остати и при уверењу, да данашња управа фондова заиста ради нешто кришом и у потаји, са неком тајанствености, на штету фондова и просветних интереса црквено-народних. Остаће при уверењу, да данашња управа фондова заиста на „рачун писарине“ даје 1% чистог прихода из свију фондова у неки фонд за чиновнике *око фондова*.

Да, остаће при тим уверењима, на реч „Заставе“ и њезиног г. „Радикала“, — јер неће ништа друго ни чути ни читати; јер неће доћи у прилику да сазна истину.

А ево шта је истина у спорној ствари. Нападнути 1% „писарине“ узима се на бла-

гајни фондова још од г. 1874. Та „писарина“ уведена је, дакле, 17 година пре, него што је постављена *данашња* управа фондова; а постоји, ето, 22 године. На рачун исте не узима се, као што се у „Застави“ вели, „1% од чистог прихода из свију фондова“, него *1% од своше, коју странке подижу на зајам из фондова. Узима се од странака, и то при подизању зајма једаред за свагда.*

Према томе: тиме се нити крњи и штети интерес фондова; нити спречава и једна њихова цељ и одредење; нити се тиме чини што кришом у потаји и тајанствено. Чини се то 22 године јавно и отворено, јер се та „писарина“ потврђује странкама у намирама, јер се она сировоћа у књигама фондовским; а као што се из нападнутог „Извештаја“ види, полаже се о њој и јаван рачун у тим „Извештајима.“

— Кад би та „писарина“ имала да положи темељ пензијоном фонду ма и *само фондовских чиновника*, или као што се у „Застави“, с извесним смером, вели: „око фондова“, — и онда би та писарина била од општег добра и користи, и ми би је одобрили и бранили. Јер, свака подобра институција, ма и у последњој анализи, *од опште је користи и служи на добро целини*. И пензијони фонд фондовских чиновника био би, и остао би увек не само од личне користи тих чиновника, него као једна тековина наше народно-црквене куће, која би јој увек накнаду за уложени новац доносила. Донесла би јој тиме, што би према обезбеђеном чиновништву имала права на много веће захтеве и потраживања; а и тиме, што се наша аутономна управа не би морала стидети, да јој чиновници остају под старе дане — на сокаку.

Сваки пензијони фонд има своју и материјалну и моралну добру страну. Цељ је сваком племенита, јер хумана — хришћанска. Подизати се против оснивања ма којег пензијоног фонда, значи — протест против хуманитета.

Већ за то је приговор и резонување у „Застави“ непромишљено. Оно може годити тесногрудости и кратковидости чијој. Оно може годити онима, који у своме неплемењеном

егоизму питају само: колико ми при томе губимо, хоће ли наша њива тиме бити шири и т. д. Али они људи, оне патријоте, који питају: шта целина тиме добија, а не што појединац губи, ти неће крокодилске сузе лити за оним 1% писарине, што га странке при подизању зајма, једаред за свагда, имају да уплате; нити ће тај 1% писарине, онако банално, називати „дерањем коже“, као што је учињено у ступцима пристојне и елегантне „Заставе“, а у фриволним чланцима г. „Радикала“.

Па како је седми приговор њихов неоснован и неправедан, безобзиран и управо дрзак тек онда, кад се још и не зна, за данас, шта ће се и камо ли ће се са 50.869 фор. 52 н. прибране „писарине“?!

Хоће ли се том свотом припомоћи оснивању пензијоног фонда народно-црквених автономних чиновника „око фондова“, или ће се том свотом припомоћи оснивање пензијоног фонда професорског и учитељског; или ће се та свота употребити и на које друге просветне нам и автономне потребе, — о томе ми данас још ништа не знамо. Ми знамо само, да постоји прибрана свота од 50.869 фор. 52 н., знамо, да је тај новац ту.

Којој аутономној и просветној потреби и цели ће се он уступити и дати, *о томе ће имати да реши — народно-црквени нам сабор.* До његовог решења боље би учинила и „Застава“ да је Ћутала, кад већ радикална странка није о томе ништа проговорила онде, где о томе говорити треба и користи.

Изразе и погрде о „дерању коже“ као и оне о „хуљарији“, и т. д., које се на дрски начин подмећу управи фондова, а којима се кивно насрће на писца ових чланака, одбијамо за сада на рачун елеганције „Заставних“ ступаца и кавалерства г. „Радикала“. Ако је, пак, „Застави“ мало преских парница, просто јој стоји тај жанер писања и даље култивисати, пак ће имати прилике да докаже: е да ли је *пристојба* писарине „дерање коже“ или *пристојба* и тражбина, коју и управа фондова може у границама потпуног легалитета постављати и побирати.

Погрда о „дерању коже“ исписана је у „Застави“ против управе фондова сигурно за то, јер је то управа — српских народно-црквених фондова. Тако Србин уме! То је *echt*

српско-радикалски! Па да нам и у Пешти и у Загребу не позавиде — на родољубљу радикалске нам журналистике.

X.

ad 8. и 9.

Приговор, да је „Извештај“ фондова за г. 1893. непотпун, нашао је већ свога одговора и у досадањим нашим чланцима.

„Заставином“ „Радикалу“ је тај „Извештај“ непотпун за то, јер би хтео из њега да сазна *све* што је било и како је било, док се дошло до света, које су у „Извештају“ изложене. Но жељу за таквим знањем није могао ни „Извештај“ од г. 1893. задовољити, као што ју није задовољавао ниједан досадањи „Извештај“, од кад се ови штампају; као што ју неће моћи задовољити нити и један „Извештај“, који се и од сада буде штампао. Не ће за то, јер ће ти „Извештаји“ остати као што су и досадањи увек бивали: само „Извештаји о стању фондова и фундација“, а не извештаји о *рачунима* њиховим.

Треба ту разлику, између разних извештаја, појмити и признати, те ће и приговори о непотпуности постојећих „Извештаја“ престати, и не ће бити чињени већ ни „Извештајима“, који се буду непосредно после овога из год. 1893. штампали

А ко ту разлику не увиђа и не ће да схвати, тај ће и од сада резоновати о некој непотпуности „Извештаја“ управе фондова; тај ће моћи сваке године писати тушта чланака, као што су овогодишњи и лањски чланци г. „Радикала“, али, тога ипак нико оствестити — неће моћи.

— Приговор, да су „Извештај“ за г. 1893. потписали само књиговођа и благајник управе фондова, такођер је неоправдан. Кад би их потписивао саборски одбор или његови опуномоћеници, онда ти извештаји не би могли штампани и народу на углед стављени бити тако брзо, као што бивају извештаји без потписа саборског одбора. Јер, да их саборски одбор потпише, он их мора прегледати и проучити. А ево како то бива. Књиговодство фондова подноси готов извештај саборском одбору на одобрење. Комисија саборског одбора прегледа извештај и подноси о томе реферат свој саборском одбору, са својим евентуалним приметбама. Саборски одбор враћа књиговодству

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

извештај његов са рефератом, односно приметбама своје комисије, и тражи потребно разјашњење на те приметбе и оправдање књиговодства. Саборски одбор, добив то разјашњење и оправдање, доставља га опет својој комисији. Ова подноси опет саборском одбору свој реферат са мишљењем о разјашњењу и оправдању књиговодства, да ли су ова, наиме, разложна и основана. Све се то може да понавља и неколико пута. И кад се извештај књиговодства свестрано проучи и претресе, онда саборски одбор тек својим потписом потврђује извештај књиговодства, и тим потписом овоме даје апсолуторијум. А док до свега тога дође, бива да прође и две године. Те кад би се чекало, да се „Извештај“ о стању фондова штампа и народу даде са потписима саборског одбора, онда „Извештај“ за г. 1893. не би могао објављен бити народу у г. 1894. него тек у г. 1895., евентуално 1896.

Ето, за то се ти „Извештаји“ штампају без потписа чланова саборског одбора; за то, да се могу што пре народу путем штампе саопштити.

Али, треба знати, а то је главно: да „Извештаји“ ти па и овај за г. 1893. *не губе ништа од свога аутентичности тиме, што нису потписани по саборском одбору.* Без тога потписа они немају своју правну снагу, али аутентичност тих извештаја је несумњив, јер се ти „Извештаји“ оснивају на аутентичности књига фондовских, и фондовских рачуна.

— Ти „Извештаји“, који се путем штампе предају на увид народу, не подносе се и сабору. Не, јер за сабор, као надлежну контролу рачуна фондовских били би тек ти и такви „Извештаји“ — непотпуни. За то се сабору, па и саборском одбору, подноси исцрпни извештај канцеларијски, *извештај не само о стању, него и о рачунима фондова и фондација, са свима оригиналним списима, који се на те рачуне односе.*

Такав пак извештај, који се подноси сабору и саборском одбору, дозволиће нам се, не може се подносити путем штампе народу. Такав извештај не штампа ниједан нити нов-

чани завод, нити и један завод, који с новчаним агендама, као што су агенде фондовске, посла имају.

Зар „Српска Матица“, која је у маломе оно исто, што и народни фондови, зар она штампа друкчије извештаје о стању фондова, с којима она рукује? Исто такве као и управа фондова. А што њезине извештаје потписују и рачуно-прегледатељи управног одбора, то бива и може бити за то, јер је књиговодство њезино много мање, него фондовско, а и за то, — а у томе је главни разлог — што су ти рачуно-прегледатељи тамо, где и матичини фондови, те могу и рачуне прегледати брзо и кад хоће. А јер то могу, могу онда и извештаје њезиних фондова потписивати. Са саборским одбором није тако, за то и са „Извештајем“ управе фондова мора друкчије бити.

Од г. 1890. до данас „Извештаје“ фондовске потписује бар књиговођа и благајник, те је ипак неко одговоран бар за аутентичност њихов. Али „Извештаје“ фондовске до г. 1889. није потписивао били нико. Па ко је одговоран био за те извештаје, које није нико потписивао?! Сад се потписују по књиговођи и благајнику, који су одговорни саборском одбору. А јер саборски одбор дозвољава штампање тих „Извештаја“ са њиховим само потписима, а без свога, тиме није саборски одбор решен одговорности за те „Извештаје.“

Он је одговоран за аутентичност „Извештаја“ на основу одговорности, у којој према њему стоји чиновништво фондовско. Али ту одговорност врши саборски одбор не путем штампе и новинарским, него пред за то надлежним форумима, а ти су: наш сабор с једне, а кр. угарско министарство с друге стране.

Пред овим форумима и може само та одговорност своју снагу и свој израз добити, јер пред те форуме само, управа фондова може изнети потпуни, детаљни извештај не само о стању фондова, него и о течају и начину њиховог рада, подкрепљен са оригиналним документима свију фондовских рачуна и агенда.

Друкчије не може бити, па ма г. „Радикал“ потрошио сво мастило овога света, па ма му „Застава“ уступила све своје ступице.

(Свршиће се).

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Архид. консисторџа) у редовној седници својој од 21. марта (2. априла) о. г. од важнијих предмета предузела је и решила следеће: Отпис вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе, о поделењу опроста од мањкајућих година за получење свештеничког чина, Георгију Летићу богослову — узет је на знање. Високи отпис Његове Светости преузв. госп. патријарха нашег Георгија о томе, да је свог капелана и економа, јеромонаха Сергија Попића, уважавајући му приљезан рад у винограду Господњем и петрајан труд око унапређења економије, у знак свог благоволења одликовао да може место црног, првен појас, а место чојане од црне кадифе камилавку носити, узет је на знање. Високи отпис Његове Светости о томе да је разрешио архимандрита Исака Дошена од настојатељства ман. Хопова и отпуст му из подручне архидијецезе поделио с тим, да се Његовом Високопреосвећенству г. Епископу темишварском Никанору на расположење стави, као и о томе да је за настојатеља ман. Хопова патр. протосинђела и редовног професора богословског училишта карловачког Митрофана Шивића наименовао — узет је на повољно знање. Учињено је расположење, на предлог Његове Преузвишености светлога бана, да и наши срп. правосл. фрушкогорски манастири драгоцене своје историјске старине код хиљадугодишње изложбе краљевине Угарске, која ће се год. 1896 у Будимпешти одржати — изложе, те је дозвољено г. Николи Атанасији Плавишићу тајнику трговачке обртничке коморе у Осеку, да у друштву са надзорником срп. нар. цркв. добара архимандритом крушедолским Гаврилом Змејановићем по фрушкогорским манастирима зађе и оне предмете, који би се изложити имали тачно означити и попише, како би се у своје време ради изложења уступити могли. Молба Јереја С. Б. из Б. ради поделења припомоћи, да може купатило походити с препоруком сprovedена је високосл. саборском одбору. Потврђен је избор пароха у Боботи у лицу Јер. Драгутина Протића пароха начетинског, администратору боботском пак Ј. Георгију Мишићу поверена је у администрацију парохија Мариначко-Петровачка, а администратор мариначко-петровачки

Јереј Лазар Мишић постављен је за администратора парохије начетинске. Наређено је окр. протопрезвитерима да се приликом, протопрезвитерске визитације из порезних књижица увере о том, да ли је порез на дотичну парох. сесију за прошлу годину исплаћен и да о исплати пореза на парох. сесије концем сваке године извештај свој поднесе из разлога, што неки свештеници за више година на парох. сесије порез плаћали нису, те су неке парох. сесије грунтовно порезом оптерећене, да се у опасности налазе, да ће се услед порезног дуга на јавној дражби продати. Позгата је цркв. општина у Иригу да за распис стечаја личног капелана тамошњем пароху Ј. Ст. М., пристојбу припошље. По потреби манастирске службе решено је преместити јером. Лаврентија Томића из ман. Јаска у ман. Грабовач (епарх. будимску) надаље јером. Никанора Даниловца из ман. Кувевдина у ман. Јазак — јером. Теофана Узелца из ман. Раковца у ман. Фенек; — јером. Сергија Пејића из ман. Раковца у ман. Кувевдин; — Јером. Георгија Бугарског из ман. Беочина у ман. Раковац; — јерођакона Гаврила Ковачевића из ман. Крушедола у ман. Хоново; — и јерођакона Гаврила Зарића из ман. Хопова у ман. Крушедол. Упућен је администратор баноштарски јеромонах Г. М. на савесно вршење катихетских дужности. Осим тога донешено је неколико решења у разним брачним предметима.

Т. В—ћ.

— (Стручни пододбор Нар. Цркв. Школског Савета.) Наша врховна аутономна школска власт издала је још год. 1877 нови „Наставни план за српске народне учитеље“, односно за наше српске православне народне школе. Од то доба су се просветни одношаји у Угарској битно променили; настао је наиме 18-ти зак. чланак од год. 1879 о облигатном предавању мађарског језика у свима народним школама, те је према њему и према научном напретку наше наставе настала жива потреба, да се из темеља преради „наставна основа“ у нашим школама дневним и повторним. Тај тешки и важни посао поверио је Школски Савет лане првом нашем стручњаку у овоме послу, високородном г. Николи Ђ. Вукићевићу, управитељу учитељске школе сомборске и заменику главног референта српских народних школа

Вукићевић је одговорио овоме позиву, сачинивши нацрт „Наставне Основе“ у 2 дела, за школе са једним учитељем и за школе са више учитеља. Овај нацрт свој разаслао је Вукићевић на стручно мињење учитељским зборовима наших народних школа у Новом Саду, Ст. Бечеју, Вршцу и Кикинди — и примив стручњачке оцене свога нацрта од истих зборова, прерадио је Вукићевић свој нацрт према тима примедбама; поднео га је Школском Савету а исти је у последњој седници својој одлучио: да нацрт те нове „Наставне Основе“ претресе и оцени један нарочити подбор чланова Школског Савета, у који су подбор позвани и епархијски школски референти. Подбор Школског Савета, у лицима: високопречасном г. проти *Јовану Бороти* члановима *Николи Ђ. Вукићевићу*, *Стевану Лазићу*, *Теодилу Димићу* и епархијским школским референтима *Стевану В. Поповићу* и *Миги Долги*, састао се дана 6. (18.) априла о. г. у Ср. Карловцима и примив за свој рад благослов Његове Светости, преузвишенога српскога патријарха *Георгија* — отпочео је своја саветовања, која су трајала три дана пре и после подне.

Нацрт Вукићевићев примљен је у главном, само су у њему учињене неке битне измене. Од измена тих помињемо: да је изостављен сасвим из наших школа немачки језик и упућен на приватну наставу; да је сведена на мање настава из православне веронауке, спојена са црквеним појањем и допуњена тумачењем цркв. богослужења и цртама из живота Срба светаца, — те је тиме тако рећи стара српска историја наслоњена на веронауку; да су краснопис, певање светско и цртање престали бити самостални наставни предмети, него ће се од сада први предавати уза српски језик, а задњи уз рачун. Подбор је цел и градиво сваког појединог наставног предмета савесно претресао и према потреби целисходније распоредио, скратио — да се више ни учитељи не изговарају, да је из свега и сувише узето, те да се наставно градиво не може људски израдити нити родитељи, да су им деца сувише и на штету здравља претоварена.

Подбор је обратио нарочиту пажњу и на то, да се при предавању мађарског језика одговори државном закону и тиме учитељи заклоне и одбране од неумесних нападаја и претераних захтева државних надзорних органа, — али да се у целини очува аутономни и православни значај наших народних школа.

Према оваком утврђеном наставном градиву, ваља ће прерадити и „Поделу часова“, који је посао по-

верен опробаном искуству управитеља учитељске школе, који ће израдити још и „Школски ред“.

Поводом претреса ове наставне основе појавило се и питање издавања *учевних средстава за све наше школе а у властитој наклади српске митрополије*, даље и *ревизија школских наредба према промененим приликама*. И о једноме и о другоме питању поднео је подбор Школском Савету нарочити предлог.

Сав рад свој свео је подбор у изцрпљивом извештају.

Његова Светост је као председник Школскога Савета издала извештај подбора са свима списима заменику глав. школ. референта г. *Николи Ђ. Вукићевићу*, да према истој преради „Наставну основу“, како би исту Школски Савет у допдућој седници својој могао решити и прописати, да иста почетком школ. год. 1895/6 у живот ступити може.

— (Ускрс у Текелијануму.) „Текелијин завод — пишу нам из Будапеште — као српска просветна задужбина доиста је јединствена установа; јер се њоме не само наши сиромашни а даровити синови стручно школују, него се овом нашем задужбином у угарској престоници подржава у целој српској омладини православно српски дух, те се деца наша не само не одрођавају, него се у својој светој православној вери утврђују и челиче и у љубави према својој милој српској народности. Текелијанум нам је топло српско православно огњиште у хладној туђини; око њега се, особито на велике благе дане, скупљамо да се згрејемо, сљубимо и окренимо и освежимо.“

Текелијанум је вазда верно вршио ову своју узвишену, свету и родољубиву мисију, а врши је нарочито за ово 12 година, од како му је надзорник: г. *Стеван В. Поповић* — српски књижевник и педагог.

Наш *Чика-Стева* и његова честита љуба, гђа *Јустина*, отворили су још год. 1883 свој гостољубиви дом свој српској омладини, а нарочито о радосним божићним и о светлим ускршњим празницима; прослављали су са омладином из године у годину те велике празнике по прописима свете православне цркве и по народним обичајима; и свако, који је ту био једном учесником тих прослава, понео је собом лепу успомену на свечану узвишеност и праву српску топлину слављења Божића и Ускреса у Текелијануму.

Има равно 10 година дана од како су Текелијанци, и њихови универзитетски другови, по замисли, ревним настојавањем и потпором родољубиве

гђе *Јустине С. Поповића*, основали „*Текелијанску задругу*“, да братски удружени хране сами себе о ручку и вечери у заводу — а не по механама. Ту врло корисну установу потпомаже и надзорништво Текелијина завода, дајући јој локал, кухињу и огрев, — те се тако задруга та, у сто добри часа, по здравље и по морални развитак наше омладине у Текелијануму, не само одржала, него и утврдила. Задруга та слави своје крсно име о Св. Сави особито лепо и свечано, а по себи се разуме, да је она стожер и божићне и ускршње славе — у Текелијануму.

За ово 12 година слависмо и свакад лепо светли ускршњи празник, — али тако радосно, као што прослависмо ове године Ускре у Текелијануму, нисмо га славили никад.

Још на почетку ускршњег одмора зашао је био наш Чика-Стева по свима будапештанским васпитним заводима, интернатима, у којима је знао да има српске православне деце, па је намолио управе тих завода: да дозволе, да сва српска деца, која преко ускршњих ферија нису отишла својим кућама, проведу Ускре у Текелијануму, као гости Чика-Стевени и задрузини.

И тако, по овој лепој и сретној замисли Чика-Стевиној, дођоше нам још на велику суботу њих 8 српских ђака, гимназиста и реалца, — питомаца из хрватскога интерната, да ноће у Текелијануму, те да с нама уране у зору на „воскресеније“.

Први дан ускреса ујутру пре св. службе Божије изведе Чика-Стева са гђицом учитељицом *Сидом Секулићевом*, слушатељском више педагогије у Зирзеновом заводу, — из манастира милосрдних се-стара будимских, њих 10 Српкињаца — младих српских девојчица, од 8—12 године, а родом из свију српских крајева. Оваких гостију доиста још није видио наш Текелијанум! Кад нам упадоше ова красна и весела деца у кућу, беше нам као да нам долети јатанце чилих грлица! Милина је било видети о св. литургији кад гости наши дечаци стадоше уз десну, а девојчице уз леву певницу — да одстоје ускршње св. боголужење, које дивно служаше наш г. прота *Сима Костић*, а одговараше му на јектенија лепо певачки збор Текелијина завода под управом свога коровете г. *Бене Стојановића*.

Кад се освежени у цркви светим молитвама и одушевљени и раздрагани језгровитим и родољубивим говором свога духовнога пастира слегосмо у подне на обед, у велику дворану Текелијанума, те се поређасмо око ускршње трпезе, било нас је равно 45 особа; — један дивно исплетени венац чилих

момака, младих девојака и миле деце. Кад се дигосмо пре ручка на свечану молитву, никад није радосније ни лепше одјекивало „Царју небесни“ по овој дворани. Чињаше се, да је и венцем окићени лик старог Саве Текелије радосно погледао на ове необичне и миле госте у своје пантеону.

Ми смо сваке године бивали тако сретни, да су нас се о свечаним данима и празницима сећали *ктитори и приложници Текелијанске трпезе*. Тако су нас се овом приликом сетили богатим даровима својима: Његова Светост српски патријарх *Георгије*, који нам је милостиво послао и свој архипастирски благослов, г. г. *Лазар Думђерски* велепоседник, *Јован Стајевић* посланик, *Мића Матавуљ* винарски трговац и *Света обитељ крушедолска*. После здравнице у славу Божију и његових угодника св. Саве, те Саве Текелије, здравнице својим старешинама и бриговођама, одужисмо се лепом и усрдном хвалом и својим дарезљивим ктиторима.

Да је ова гозба нама била свечана и топла, то није нужно ни рећи; заносне, топле и родољубиве речи Чика-Стевине раздрагале су сва млађана срца, — те по томе је природно, да је бујно весеље, појање, певање, играње српских игара у дворани и у стану надзорниковом трајало све до сумрака.

Наше миле гошће Српкињице бежу се тако раздрагале, да су од милине грлиле Чика-Стеву, захваљујући му по сто пута што их је довео да ускреују у Текелијануму. Не могу, а да не споменем један леп приказ, који нас је све до срца гануо. Играла се једна весела дечија игра, па деца села да одахну а међу њих сео и Чика-Стева. Од један пут ће му једно мало девојче Српкињаца из Србрана свити своје беле ручице око врата па сузним очицама запитати га: „*А је ли, слатки Чика-Стево, зашто нема и Текелијанки?*“

Сузе су обиле Чика-Стеву кад му је ваљало да одговори овом Српчету на ово тешко питање, на које би могли делом да одговоре само српски богаташи, народни добротвори, родољубиве српске општине и Задруге Српкиња наших.

Кад се спуштало вече опростисмо се са својим милим гошћама, које се, праћене Чика-Стевом и тетком-Сидом, вратише тешким срцем међу хладне зидове манастира римокатоличких калуђерица, да броје дане до св. Духова, када ће опет доћи у Текелијанум на „српски дечији мајалес“, који им је обећао Чика-Стева: ако буду тако вредне и добре, као што су до сада биле, и ако се и у католичком манастиру буду српски Богу молиле!

Срби гимназисте и реалци, из хрватског интер-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ната, прославили су с нама и други дан Ускреса и вратили су се по томе чили и здрави у свој интернат у Вењелењијевом сокаку.

Ето тако смо ми лепо, свечано и радосно прославили овогодишњи Ускрес у Текелијануму! А коме имамо на свему томе да захвалимо? Не питајте; кашће вам се то и само, а ми то и онако већ одавно знамо. Христос воскрес!

— (Пожар у Сентандрији.) Као што нам јављају, у четвртак 6 априла у вече захватио је пожар, који је изгорео парохијски дом, и саборну цркву у Сентандрији. Штета је грдна, а туга честитих Срба Сентандрејаца велика. Кров цркве је сав изгорео и пао. У унутрашњост храма није ватра продрла, те је тако остао красни иконостас неомштећен. Ал' су се истопила три звона на звонику, а четврто пало читаво на земљу.

— (Крај Уније у Вел. Поганцу.) Велико-поганички парох г. *Стеван Поповић* превео је, као што јавља „Србобран“, на велики понедељак из Уније у св. Православље тамошње житеље *Луку* и његову жену *Ану Беседић*, а на велику суботу *Аксу Раниловића*. Тако су се ето у крило свога прајдедовског Православља повратили сви Велико-поганчани, који су се лане поунијатили — уз све то што су крижевачки апостоли Уније употребљавали новац и вино па их и страшили са процесом и затвором, само да жртве српског нехата и ината остану у њиховим панџама. Но парох Стеван Поповић сјајно је извео повјерену му задаћу, а пропагаторски гавранови повукоше се са крилима опрљеним на пламену св. Православља.

Ч И Т У Љ А.

(† Др. Силвестер Морар-Андрејевић, Архијенископ черновички, Митрополит буковинско-далматински и т. д.) упокојио се у Господу, као што јавља у изданој посмртници буковинска правосл. архијеп. конзисторија, дана 3. (15.) априла о. г. у својој архијепископској столици, а у 77 години свога живота. Сахрањен је 6. (18.) о. м. Блаженопочивши био је истрајни поборник свога православља. Његова домовина, и његов народ, испраћа га к гробу свесрдним молитвама, да му Господ подари рајска насеља. Тим молитвама придружујемо и ми своју: лахка му црна земља и вечни спомен!

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Ушла је у штампу и концем априла биће готова књига:

„Живот и рад св. Апостола Павла“

по разним изворима израдио *Михаил Л. Јанковић*

богослов. Овај рад добио је прву награду коју је расписао Савет Богословијски у Београду. Књига ће изнети 5 штампаних табака. Цена је за претплатнике 40 и. без поштарине. Скупљачима претплатника иде једанајести примерак за труд.

Претплату са списком претплатника ваља слати Милану Д. Дукићу богослову у Београд.

*

Изашла је из штампе: *Друга свеска одабраних псалмова у српском преводу са разјашњењем*, прикупљена за IV. V. и VI. разред основних народних училишта и за I и II. виших девојачких школа. Учитељима и ученицима извео *Ив. М. Поповић*. У Н. Саду, издање и штампа *А. Пајевића* 1895. *Цена 12 новч.*

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Несретном бољом прикован за постељу, нисам кроз пуних 5 недеља могао ни пера у руку узети, да се мојој духовној власти обратим за помоћ у свештенослужењу.

Па ипак сам помоћ имао кад год сам се за исту обратио у суседне Преч. управе св. Савског Манастира Кувевдина, односно њеног пречасног и високоуваженог настојатеља г. Игумана Генедија. Овај, заиста високоуважени и племенити, а у целој околини врло поштовани г. игуман, обвезао је вечитом благодарношћу и признањем, како мене тако и моју породицу, да му нисам у стању другим начином се захвалити на великој доброти и пажњи, коју ми је приликом 8-мо недељне моје љуте боље указао као младом свештенику, — већ да му јавно кажем: Топла хвала пречасна и високоцењена старино г. Игумане Генедије; — а Бог милостиви нека Вас још дуго укрепи здрављем; те да Вас на дику и понос и св. Вам обитељи Вашој и Ваших многих поштовалаца и пријатеља поживи дуго: крепка, здрава и чила.

У *Бингули*, на Томину недељу 1895.

Стеван Бекаревић
царог.

ИСПРАВАК.

У 14 броју о. л. у „Одговорима Уредништва“ штампана је и реч „жртвима“, (4 ред) а није требала штампана бити у том одговору. Те се овим тај одговор исправља.

ПОСЛЕДЊА ОПОМЕНА.

Молимо све растуриваче нашег календара, да нам новце за примљени календар одмах пошљу.

Српска Манастирска Штампарија.

ОГЛАСИ.

М. 133/ех 1895.

СТЕЧАЈ. 47 1—3

У писарници овомитрополијских највиших звања упражњено је једно писарско место са системизованом платом од годишњих 600 фор. и станарином од год. 100 фор. а. вр.

Лица, која желе получити то место, имају своје сходно инструјисане и својеручно написане молбенице потписаном, најдаље до 3. (15.) маја о. г., поднети.

Наглашава се, да се захтева не само сасвим читањак, него и леп рукопис, уз то, да је дотично лице потпуно способно тачно преписивати српске, мађарске и немачке саставе; услед тога се има уз молбеницу приказати и по петнаест реди рукописа на сваком од горњих језика увида и оцене ради.

У Карловцима 7. (19.) априла 1895.

Георгије
Патријарх.

Ad C. O. 1280. 1369. 1370/ех 1895.

537

СТЕЧАЈ. 48 1—3

Потписано председништво расписује стечај ради попуњења једног помоћничког места код књиговодства и благајнице срп. нар. цркв. фондова и заклада у Карловцима, са којим је склопљена плата од год. 600 фор. и станарина од год. 100 фор. а. вр.

Постављаће ће бити у привременом својству.

Лица, која желе получити ово место, имају своје сходно инструјисане молбенице потписаном председништву поднети најдаље до 3. (15.) маја о. г.

Доставерно се има исказати нарочито, да је молитељ свршио са успехом трговачку школу. Првенство сем тога имају они, који су бар неко време већ били у служби код којег финансијског завода.

У Карловцима 10. (22.) априла 1895. год

Председништво
срп. прав. нар. црквеног
саборског одбора.

Бр. 42 ех 1895

СТЕЧАЈ. 50 1—3

На упражњено место *учитељско* при српској верозаконској школи у *Сегедину* овим се стечај отвара.

Са овим местом склопљена је следећа годишња плата:

Од политичне општине Сегединске 420 ф. — од црквене општине 200 ф. — од исте за пероводство 100 ф. — од Лефтеровог легата 10 ф. — слободан стан са 2 собе, једном кујном, шу-

пом и комором, — 4 фата меканих дрва за школу и за учитеља.

Изабрани учитељ је дужан осим предавања школском уредбом прописаних предмета још и пјеније у десној певници обављати, децу у црквеном пјенију поучавати, и у општинским седницама записник водити.

Компетовати могу само оспособљени и у мађарском језику потпуно вични учитељи.

Изабрани учитељ има своје звање 1. септембра п. р. 1895. год. наступити.

Стицатељи имају своје добро инструјисане молбенице до 20 маја 1 јула т. г. председништву ове црквене општине поднети.

Из седнице одборске српске православне црквене општине сегединске 8. 20 априла 1895. године држане.

Владислав Сремац,
перовођа.

Др. Милош Раић,
председник.

ЈАВНА ДРАЖБА. 51 1—3

Мартоношка срп. правосл. цркв. школека општина, на основу свог решења у ванредној главној скупштини од 12. јануара 1895. год. број 4-ти и потврде Сл. Епарх. Адм: Одбора у Н. Саду из седнице од 21. фебруара (5. марта) 1859. год. Бр. А. О. 139/71 — расписује јавну дражбу на мањак, у погледу зидања свог „парохијалног дома“ на основу зготовљеног плана, предрачуна и услова по коме је истакнута цена у своти од 4730 фор. 54. Четир хиљ. седам стотина тридесет фор. 54 нов. а. вред.

План, предрачун и услова за градњу могу се до одређене дражбе тачно прегледати код овоместне црквене општине.

Дан јавне дражбе одређен је дана 7/19 маја 1895., после подне у 2 часа.

У Мартоношу 12/24 априла 1895. г.

Тоша Петаковић
перовођа

Влајко Еремић
председник

Младен Јосић
парох.

Бр. ЕК. 440 ех 1894

39 3—3

Е Д И К Т.

Позивље се овим Милица Вукелића, законита жена Раде Вукелића кбр. 39. из Тоболића, опшине примњанске, котара слуњског, жупаније молдручко-ријечке, да се у року од двадесет дана потписа тој Консistorији пријави, било писмено, било главом. Не пријави ли се, наставиће се брачна парница, коју против ње чојек јој Раде подићи кани, и без ње.

Из сјединце Епарх. Консistorије, држане у Пашком, 8. децембра 1894.

Епар. Консistorија горњо-карловачке.

С Т Е Ч А Ј. 49 1-2

Овим се отвара стечај на два ново-основана општинска забавишта у Бач-Фелдварцу са годишњом платом од 300—300 ф. слободним станом, или у оскудици петих 100—100 фор. стварине.

Компетенткиње морају бити испитане забавље, од којих једна осим мађарског језика — мора потпуно владати и српским језиком.

Рок пријаве до 15. маја по р. к.

Изабране забавиље дужне ће бити своја места 1. јуна т. г. заузети.

Бач-Фелдварац, 19/IV. 1895.

Лајош Блазек

председник народног одбора.

Једина српска

☞ фабрика свештеничких шешира и ћелепуша. ☜

За гг. свештенике препоручујем врло финих и добрих шешира и ћелепуша, сопственог фабриката — са најсолиднијим ценама. Послуга брза и тачна. Поруче са стране такођер обављам и шаљем са платом у наточ (Nachnahme) поред моје гаранције. При наручбени довољно је назначити меру око главе. Молећи за многобројну посету, јесам

Са одличним поштовањем

ПЕТАР МАРКУШ, ШЕШИРЦИЈА

пређе А. Јекић и П. Маркуша

1—3 52 Нови Сад (главна пијаца).

С Т Е Ч А Ј. 43 3-3

Овим се отвара стечај на уражњено место ушгелнице, на српској вероисповедној женској школи у *Дивашу*. Редовна је плата 360 фор., 12 куб. метера дрва, за огрев и потребу, слободан стан састојећи се из две собе, кухиње и јестичаре, баште 400□ хвати, и ван села 1/2 ланца.

Рок пријаве Томина недеља.

У *Дивашу*, 16. марта 1895.

Одбор.

К. бр. 138/1895.

С Т Е Ч А Ј. 41 3-3

На парох. место у *Сри.-Падеју* овим се отвара стечај.

Конкуренти имају своје инструктиране молбенице до 18. априла 1895. год. подписаној конзисторији поднети.

Из конс. седнице држане у Тамишвару 21. фебруара 1895 године.

Епарх. конзисторија тамисварска.

Позив.

Г. Г. АКЦИОНАРИ „СРПСКЕ БАНКЕ“

У ЗАГРЕБУ

позивају се, да према пропису чл. 6. друштвених штатута наложе најдаље до 3. (15.) маја о. г. у име друге уплате по 24 ф. за сваку уписану акцију, код повереника и новчаних завода код којих су и прву уплату положили или неопредно банци.

При полагању ове друге уплате дужан је сваки акционар да преда поверенику привремену потврду од прве уплате и да прими нову, која ће гласити на 34 форинта.

Ова потврда замениће се привременим акцијма чим буду готове.

Ко до тог рока не положи ову другу уплату, излаже се последицама чл. 9. штатута, који гласи: „Ко од акционара на први позив управе, који се има огласити према пропису §. 170. трговачког закона, не положи до одређеног рока уплату за коју се позива, платиће за задоцњење 6% на неположену суму од рока до дана уплате. Но ко не положи, пренебрегнуту уплату ни за 30 дана после овог рока, губи уписом стечено право и до тада положене уплате“.

Решено у седници управног одбора „Српске банке“ 22. марта (3. априла) 1895.

У *Загребу* 23. марта (4. априла) 1895.

УПРАВА

45 2-3

„Српске банке“ у *Загребу*.

РАДИ ЗНАЊА.

Извештавамо Вас овим учтиво да смо примили

ГЛАВНО ЗАСТУПСТВО У НОВОМ САДУ

БЕЧКОГ ДРУШТВА ЗА ОСИГУРАВАЊЕ

и

БЕЧКОГ ДРУШТВА ЗА ОСИГУРАЊЕ ЖИВОТА И РЕНТЕ

Према томе прима наш завод од сада налоге за осигуравање против ватре, леда и на живот.

Препоручујући овим то наше заступство, остајемо

с поштовањем

ЦЕНТРАЛНИ КРЕДИТНИ ЗАВОД

46 2-3

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

Наручбине се извршују брзо и тачно

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА

ОТПОЧЕЛА ЈЕ, У ИМЈЕ БОЖЈЕ, СВОЈ РАД У СРЕМСКИМ КАРЛОВЦИМА.

ПРЕПОРУЧУЈЕ П. Н.

ЕПАРХИЈСКИМ ВЛАСТИМА, ПАРОХИЈСКИМ ЗВАЊИМА, ШКОЛАМА
и свима просветним заводима,
ЦРКВЕНИМ И ПОЛИТИЧНИМ (УПРАВНИМ) ОПШТИНАМА, КЊИЖАРАМА,
НОВЧАНИМ ЗАВОДИМА И ТРГОВИНАМА:

како своје стовариште готових, овима потребних, тисканица, тако и израду
свију наручбина, које би исте у овој штампарији учинити хтеле.

Наручбине се извршују брзо и тачно; израда је прецизна и најбоља, а цене најумереније.

Штампање књижевних дела узима ова штампарија или у накладу, или у израду по најповољнијим условима.

НА СТОВАРИШТУ ОВЕ ШТАМПАРИЈЕ МОГУ СЕ ДОБИТИ НАЈБОЉЕ, НАЈЧЕПТИНИЈЕ И НАЈРАЗНОВРСНИЈЕ ВРСТЕ ХАРТИЈЕ, КОВЕРАТА, ЗАРУЧНИХ КАРАТА, ПОСЕТНИЦА, ПОСМРТНИЦА И Т. Д.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА У СР. КАРЛОВЦИМА
ОСНОВАЛА ЈЕ И СВОЈУ

КЊИГОВЕЗАЧКУ РАДЊУ

коју такеђер свима и свакоме препоручује, како са њезином израдом, тако и са најумеренијим ценама.

Чист добитак Српске Манастирске Штампарије намењен је потпуномагању српске црквене и школске књижевности.

Своју радњу већ рад своје цељи препоручује најтоплије

Српска Манастирска Штампарија
У СРЕМ. КАРЛОВЦИМА.

Наручбине се извршују брзо и тачно

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.